

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsvs XIV. De quinta, sexta, & septima plaga.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

ipſius maritum: Quid fecit? *Elongavi*, inquit *Pſal. 54. fugiens, & mansi in ſolitudine*. Fugi, quo? non ad loca proxima occaſionibus, ſed *elongavi*, longiſſimè fugi, & *mansi in ſolitudine*, procul extra omnem occaſionem & periculum, & ibi fui ſecurus. Hinc quando Angeli ducebant *Loth* cum uxore ex *Sodomis*, expreſſe illi imperabant, ut non ſtaret in omni circa regione vicina tam impiæ civitatis, ſed longe abiret in montem, nec enim vere pœnitens eſſe poteſt, qui ab occaſionibus non recedit tam longe quam poteſt.

Dixerat ergo *Pharao*: *Ite, ſed longius ne abeat*, & addidit: *Orate pro me: Et egreſſus Moyses à Pharaone, oravit Dominum, & abſtulit muſcas à Pharaone, non ſuperſuit ne una quidem*. *Pharao* videns ſe liberum à vexatione, iterum induravit cor ſuum, & noluit dimittere populum.

DISCURSUS XIV.

De quinta, ſexta, & ſeptima plaga.

Quo *Pharao* magis magiſque obdurabatur, & obſtinatior evadere, eo Deus majores plagas immittebat: Ergo ruruſum mittit *Moyſen & Aaronem* ad illum, & jubet illi dici: *Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum ut ſacrificet mihi. Quod ſi adhuc renuiſ, & retines eos: Ecce manus mea erit ſuper agros &c.*

Jam non dicit, manus *Moyſis* vel *Aaronis* erit ſuper agros, ſed *manus mea*: Non jam faciam hæc vice Miraculum miniſterio hominum, vel alicujus alterius instrumenti, ſed per meipſum.

Volebat Deus omnibus modis potentiam ſuam oſtendere, & ſimul ſapientiam. Hactenus mirabilia fecerat per *Moyſen & Aaronem*, ſi omnia per ipſos feciſſet, forte pro diis habiti fuiſſent, ſicuti *Lycræſes* putabant *Paulum & Barnabam* eſſe Deos quia viderant eos feciſſe Miracula. Si omnia per virgam *Aaronis* feciſſet, ſuſpicari potuiſſent *Egyptii* aliquam virtutem magicam latere in virga: Ergo jam ego, inquit, per meipſum ſolo verbo Miraculum illud faciam quod mox ſequetur niſi te emendes, videbo quid ſis facturus, propterea dabo tibi tempus, & expectabo in craſtinum.

Et quod erit illud Miraculum quod Deus ipſemet faciet? proculdubio horribilius cæteris. Audite. *Erit*, inquit, *peſtis valde gra-*

vis super equos, & asinos, & camelos, & oves, & boves. Sed cum Pharaon hæcce minas non curaret, & persisteret in sua pertinacia, altera die, inquit Scriptura, mortua sunt omnia animantia Ægyptiorum, scilicet quæ tunc erant in agris, & addit Scriptura: *De animalibus vero filiorum Israel nihil omnino periit.*

Propterea dixerat prius Pharaoni Moyses: *Faciet Dominus mirabile, quid illud? Vestra animalia morientur, & ex animalibus filiorum Israel, quamvis habitent in medio Ægyptiorum, nullum peribit.* Vere mirabile! quod Deus inter medios impios, eximat iustos à pœna, & cum severe exercet iustitiam suam, etiam miscet misericordiam suam: Hoc est quod olim dixit Propheta *Habacuc cap. 3: Cum iratus fueris, misericordia recordaberis,* & S. Propheta *David Psal. 59: Dediti metuentibus te significationem ut fugiant à facie arcum, ut fugiant dilecti tui.*

Quot habemus hujus rei exempla in Scriptura? Aperuerat Deus omnes cataractas cæli, ut quadraginta diebus ac noctibus plueret super terram, impiosque sub aquis generali diluvio submergeret: Unus erat inter omnes justus Noë cum sua familia, huic dedit significationem ut effugeret mortem, dicens: *Ingrederis tu, & omnis domus tua in arcam, & ibi servaberis, te enim vidi justum coram me.*

Volebat Deus impias illas civitates *Sodomam & Gomorrhã*, flammis de cælo totas redigere in cineres, quod cum per Angelos suos indicasset *Abrahamo, Domine,* inquebat *Abraham: Numquid perdes justum cum impio? non est hoc tuum, qui judicas omnem terram, nequam facies iudicium hoc. Abraham esto securus, noli timere, non faciet Deus hoc: Unus ergo Loth cum familia sua, erat justus in tota Sodomã. Dedit illi Deus significationem, ut fugeret, & mortem evaderet, misitque Angelos suos ut dicerent *Loth: Egredere hinc, & salva animam tuam, & in monte salvum te fac, ne & tu simul pereas.**

Volebat Deus, *Core, Dathan & Abiron,* rebelles Deo & Moysi, disruptã sub pedibus terra vivos descendere in infernum, dedit innocentibus significationem ut fugerent, iussit enim *Moysen,* magna voce proclamare: *Recedite à Tabernaculis impiorum, ne involvamus in peccatis eorum.*

Vere, clamat *David: Mirabilis Deus in sanctis suis,* & hoc est quod *Moyses Pharaoni* dicebat: *Faciet Dominus mirabile, dum enim te &*

Egyptios tuos gravissime puniet, filios Israël, qui sunt in medio vestrum, liberabit à pœna, vestra enim animalia morientur, & nullum illorum peribit: Ergo mirabilis Deus in Sanctis suis.

Procefferant quinque reges *Amorrhæorum* in campum pugnaturi contra filios *Israël*. Pugnatum est. Sed pluit Deus de cælo magnos lapides super impios, & cum filii *Israël* starent in eadem planitie, à lapidibus intacti mansere. Mirabile.

Procefferat contra eisdem *abin* rex *Chanaanæorum*, sed pluit Deus ingentem grandinem super exercitum ejus, *Israelitas* vero tempestas non tetigit. Mirabile.

Sic verum est quod ait Propheta *Habacuc*: Cum iratus fuerit Deus, semper misericordiæ recordatur, dum enim justitiam exercet in impios, misericordiam exercet in justos.

Ergone, inquires, numquam Deus justos plectit cum impiis? numquam: Quomodo ergo totas civitates, & provincias vel bellum vastavit, vel pestis absumpsit? est ne credibile quod nulli illic essent justis? erant procul dubio, & fortasse quamplurimi: Ajo tamen rursus, numquam justos puniri cum impiis, sed virtutem illorum tentari & exerceri, adeoque numquam Dei justitia punit, quin simul Deus ostendat suam misericordiam, quod enim est justitia impiis, hoc justis est misericordia: Idem quidem malum & impios invadit & justos, sed impios ut plectantur, & sæpe pereant in æternum, justos, vero ut exercentur, & vivant æternum.

Sed quid actum est *Pharaoni* cum videret tot animalia mortua? nihil: Mansit enim æque obstinatus ut ante: Ergo sexta plaga secuta est.

Dixit enim, inquit Scriptura, Dominus ad Moysen & Aaron: Tollite plenas manus cineris de camino, & spargat illum Moyses in calum coram *Pharaone*, & erunt in hominibus & jumentis ulcera & vesicae turgentes in universa terra *Egypti*.

Ita factum est, & non poterant, inquit Scriptura, malefici stare coram *Pharaone* propter ulcera quæ in illis erant.

Nec ista plaga potuit mutare cor *Pharaonis*: Ergo Deus, propter tantam obstinationem, magis iratus quam ante, jubet hæc illi denuntiari per Moysen: Adhuc retines populum meum, & non vis dimittere eum post tot plagas quas expertus es, & tot mirabilia quæ vidisti? bene habet: Ego jam mittam omnes plagas meas super cor tuum, & super servos tuos, & super populum tuum, ut scias quod non sit similis mei in ter-

ra, percutiam te & populum tuum peste, & peribis de terra.

Tamen non fecit hoc Deus, quapropter minæ fuerunt ut tanto magis *Pharaonem* tereret, & ostenderet, se illum jam pridem peste, aliisque plagis interficere potuisse si voluisset, sed noluisse, ut ostenderem, inquit, in te fortitudinem meam, & narretur nomen meum in omni terra, hoc est, ut aliæ, nationes omnes discerent non esse alium Deum præter me. Poterat Deus, inquit *D. Ambrosius*, *Serm. 18 in Psal. 118*, *Pharaonem* voluntati suæ facere obedientem statim, sed noluit, quia ejus poenâ omnes voluit emendari.

Hinc apparet Deum plura posse, quam velit facere, ut doctissime observavit *Tertullianus* contra *Praxeam* hæreticum, qui sic argumentabatur; nihil est difficile Deo, hinc concludebat quæsi Deus hoc vel illud de facto fecisset, quia poterat facere. Cui respondet *Tertullianus*: Non est inquirendum an potuerit facere, sed an fecerit. Potuit Deus homini alas dare ut volaret, quod avibus præstitit, non tamen quia potuit, ideo fecit. Poterat *Christus*, ut ipse met ait, Patrem rogare in horto ut sibi submitteret plusquam duodecim legiones angelorum, non tamen rogavit. Potest omnes peccatores eodem quo peccant momento in infernum præcipitare, tamen non facit, sic & poterat *Pharaonem*, vel unica plaga, vel unico verbo, vel sola voluntate, statim occidere, non tamen fecit, quia volebat in illo toti mundo ostendere fortitudinem suam atque potentiam.

Duplicem potentiam distinguunt in Deo Theologi, unam quam ordinariam vocant, aliam extraordinariam. Ordinaria est qua naturam à se creatam sibi relinquit, ut agat juxta vires ac proprietates quas cuique creaturæ concessit. Hanc proprietatem indidit Soli ut quotidie moveatur ab Oriente ad Occidentem, totumque mundum illuminet, hoc agit sol sicut à Deo creatus est. Grano tritici indidit vim ut producat *Triticum*, propterea non producat fabam, nec cerasus producit poma vel pyra, nec pyrus aut pomus producit nuces, sed ut dicitur *Genes. cap. 1*. Creavit Deus arbores facientes fructum, sed unamquamque juxta speciem suam, & juxta semen quod illis imprefferat. Sic denique unumquodque elementum habet suam definitam vim & qualitatem suam juxta quam operatur, prout est creatum à Deo, ut auctore naturæ.

Et hæc est ordinaria Dei potentia, qua naturæ suam cursum permittit.

Ex

Extraordinaria vero est, quæ præter communem & usitatum naturæ cursum operatur, dum proprietates creaturis innatas vel immutat, vel suspendit: Sic fecit, quandò aquæ maris rubri & *Jordanis* divisæ steterunt murorum instar immobiles, quando sol stetit tempore *Iosue*, quando retrogressus est tempore *Ezechie*, quando ferrum natavit super aquas tempore *Elisei*, quando ignis non combussit socios *Danielis* tempore *Nebuchodonosoris*.

Sunt alia multa & innumera quæ Deus per absolutam suam potentiam facere potest, & tamen numquam fecit, aut faciet. Potest ex lapidibus, inquit *Christus*, facere filios *Abræ*, camelum per foramen acus transire, tot soles & lunas creare quot stellas, tot mundos quot homines, ut homo senex iterum ingrediatur in uterum matris suæ, & renascatur, ut quidquid in cælo & in terra est, redigatur ad nihilum.

Denique noluit Deus hac sua absoluta potentia uti erga *Pharaonem*, statim ab initio, & illum totamque *Aegyptum*, servatis filiis *Israel*, redigere in cineres, atque ita filios *Israel* liberare, sed noluit, quia idcirco, inquit *Pharaoni*, ego servavi te, & posui te regem *Aegypti*, ut ostenderem in te fortitudinem meam.

Quid, inquiet aliquis, an Deus hominem tam impium statuit regem? miraris? malum quidem fore sciebat, sed ipse malum non fecit: Quod enim malus erat, & tam obstinatus, habebat à semetipso, quod autem, cum esset malus, ad regnum ascenderit, providentia Dei fiebat, non ut faceret malum, sed ut per mala, quæ ipse sponte & liberè faciebat, bonos exerceat: Hoc est quod ait *D. Augustinus in Psal. 54*. Ne putetis, inquit, frustra malos esse in hoc mundo, & nihil boni de illis agere Deum: Omnis enim malus, aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit, ut per illum bonus exerceatur.

Rursum, inquit *in Enchiridio cap. 18*. Deus cum sit summè bonus nullo modo permetteret mali esse aliquid in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens & bonus, ut beneficeret etiam de malo, sicque omnia quæ permittit vel immitit, ordinat, quandoque in aliquod bonum ejus, in quo est malum, quandoque alterius, vel ad bonum universi: Sicut sævitiam tyrannorum ad martyrum probationem, & damnatorum pœnas ad gloriam justitiæ suæ disponit: Culpam *Adæ*, ad gloriam misericordiæ suæ ordinavit. Et, quod mirabilius est, diabolo ipse utitur ad tentandum, & de

crude-

crudelissimis Tyrannis flagellum facit quibus boni emendentur. Nam ea est mirabilis ipsius Dei bonitas, qua etiam bene utitur malis angelis, ad profectum bonorum, ut cum ipso vitio suo sint mali, & bonis operibus ejus malè utantur, ille de malo illorum bene faciat.

Exemplum clarum est in Pharmacopolis: Miscent illi venena in potionibus: Non ipsè venenum fecerunt, sed eo quod habent à semetipsis utuntur ut bene faciant agris. Sic ut Deus bene faciat bonis, utitur hominibus malis, & diabolo, non quos ipse malos fecit, sed qui seipfos malos fecerunt.

Postquam ergo *Moyfes Pharaonem* prius aggressus fuerat minis, & videret illum non admodum commoveri, tunc dixit illi ex parte Dei: *Ecce, pluam cras hac ipsa hora, grandinem multam nimis, qualem non fuit in Aegypto à die qua fundata est usque in praesens tempus.* Qualis fuerit illius grandinis magnitudo, conjectare non possumus ex Scriptura, nisi quod dicat quod cuncta quae fuerunt in agris, & homines & jumenta, & omnem herbam, arboreisque percussit, ac vastaverit per totam *Aegyptum*, & quod fuerit grando magna nimis, quod *Hebraicè* significat insolitae atque extraordinariae magnitudinis. Quare non mirarer, si fuerit instar humani capitis, sicuti dicit *Olaus magnus lib. 1. cap. 22* in Septentrione aliquando pluuisse, vel tam magnam ut singulae ponderarent viginti octo libras, quales *Ludovicus Colavitellus* narrat pluuisse in agro *Bononiensi* mense *Augusto*, Anno 1537. Saltem ad magnitudinem ovi gallinacei, qualem idem auctor testatur cecidisse *Cremona* die 5 *Augusti*, anno 1514.

Accedebant ad majorem terrorem, horrenda tonitrua, fulgura, & ignes grandine mixti discurrentes super terram, adeo ut singulis momentis putarent *Aegyptii* se ad singulos ictus percipientes.

Tria ergo elementa in hac plaga saevierunt in *Aegyptios*, aer per tonitrua, aqua per grandinem, ignis per fulgura. Denique *orbis terrarum*, inquit sapiens *Sapient. cap. 5* pugnabat pro Deo adversus insensatos, & omnis creatura armabat se adversus impios.

Neceffe fuit ut illa fuerint valde horrenda, quandoquidem *Pharaon*, quod numquam fecerat prius, agnovit culpam suam, dicens: *Peccavi, Dominus justus, ego & populus meus impii: Orate Dominum ut desinant tonitrua & grando.* Oravit *Moyfes* Deum & plaga cessavit.

cessavit: Ubi hoc *Pharao* vidit: Magis induratum fuit cor ejus quam ante, & noluit dimittere populum *Israel*.

Quis non obstupescat quando hæc audit? post tot, tamque horribiles plagas, adhuc magis obduratus persistit *Pharao*? Merito clamat Propheta *David*: *Quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quia apponis erga eum cor tuum?* Obedierat Deo aqua cum versa fuit in sanguinem, obedierant paludes & fluvii quando produxerant ranas, obedierat pulvis terræ quando produxerat *Cyniphes*, obedierat aër quando totum *Aegyptum* replevit muscis, quando intonuit, pluit grandinem, obedierat ignis quando evomit coruscationes & fulgura, & *Pharao* cum suis reluctatur Deo, nec volunt obedire, & dignatur Deus adhuc talium hominum meminisse?

Quod si totam rerum naturam inspicias, non invenes vel unicam creaturam quæ Deo oblectetur præter solum hominem.

Venerat *Ezechiel* in campum ossibus mortuorum plenum, non erat spiritus in eis, nec succus, nec cutis: Clamavit *Ezechiel*: *Ossa arida audite verbum Domini*, & state in pedes: Audierunt verbum Domini, & revixere: Ecce mors ipsa obtemperat Deo.

Ad imperium Dei, cum orbem conderet, in quas formas sese effinxere elementa? Ubi vox illa Domini audita est: *Germinet terra*; in ictu oculi, hinc myrtus erupit, inde lilia, hinc *Platanus* sua folia expandit, inde *Cedrus* erexit se supra cæteras omnes arbores: Ubi vox illa insonuit: *Producant aqua reptile*, & volucres cæli, mox maria omnia fluviique piscibus, & aër avibus repleta fuere.

Quid magis furibundum quam mare? ebullientis furorem vel ipsi montes expavescunt, naves haurit, evomit balænas monstrilla ingentia, tollit fluctus usque ad nubes, ululat, fremit, quanto impetu pulsar littora, & tamen ubi montes illos arenaceos attigerit, frangitur impetus, resilit, ceditque arenis: Unde hoc? obtemperat Deo, qui illi dixit ab initio mundi, ut ait *Iob cap 38. Usque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes iumentes fluctus tuos*. Una Domini vox suffecit ut tot annis ac seculis obedierit Deo, & porro obediet dum stabit mundus.

Imperat Deus *Moyse Numeror. cap. 20*, ut loquatur ad petram, & illa, inquit, dabit aquas; loquitur *Moyse* ad petram, & illa audit, &

& obtemperat, funditque aquas instar torrentium qui se diffundunt per totam solitudinem.

Et quid mirabilius quam quod narrat Scriptura *Iosue cap. 10.* Dixit *Iosue*: *Sol, contra Gabaon ne movearis, & luna contra vallem Ailim, & steterunt Sol & Luna.* Ecce quam paucis verbis opus erat ut rapidissima illa luminaria sisterent cursum suum & obedirent voci *Iosue* ex parte Dei imperantis.

Mittit Deus, inquit *Iob cap. 38*, fulgura sua, & eunt, & revertentia, dicunt adsumus, parata ad toties obtemperandum Deo, quoties iusserit.

Omnia denique, etiam sensu ac ratione carentia, vocem Dei audiunt, & obediunt, solus homo surdus est, & reluctatur.

Expirante Domino scinduntur rupes, tremis terra, sol & caelum atratas induunt vestes ad clamorem *Christi*: *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*, & nullus *Iudeorum* se movet, aut movetur.

Miserat *Christus Petrum* ut caperet piscem in cuius ore inveniret staterem quem solveret pro tributo: Ivit *Petrus*, & piscis audivit verbum Domini quod dixerat ad *Petrum*.

Interea tam surdus fuit *Iudas*, ut nec ad *Christi* monitiones, nec minas attenderet.

Quoties viderant filii *Israel* obtemperantes Deo nubes cum pluerent manna, & conturnices & ipsi tamen vix spatio quadraginta annorum vocem Domini audierunt: Quid dico audierunt? imo & spreverunt.

Sed adeamus *Babylonem* & *Mesopotamiam*: In *Mesopotamia* invenimus *Labanum* avunculum *Jacob*, in *Babylone* fornacem ardentem: Hic videbimus tres socios *Danielis*, juvenes illos principes, medias inter flammis stantes illæsos, dicit enim Scriptura *Dan. cap. 3.* *Non tetigit eos omnino ignis*: In *Mesopotamia* vero audiemus *Labanum* jurgantem cum nepote suo *Jacob*: Dixerat tamen illi Deus: *Certe ne loquaris contra Jacob quidquam durius, non curavit, quia non obstante Dei mandato, furem appellavit Jacob, cur, inquit, furatus es Deos meos*: Ecce hominem igne ferociorem: Ignis Deo obtemperat ut non comburat, & *Laban* Dei voci obedire non vult, ut non loquatur durius verbum ad *Jacob*. Flammæ vertuntur in rorem ut Deo obtemperant, & *Laban* mutatur in furiam, ne Deo obedi-

Sic Deus non potuit impetrare à *Cain* ut non occideret fratrem, & impetravit à *Cete* ut servaret *Ionam*, mitius fuit monstrum, quam frater.

Denique, ut paucis absolvam, non tantum faxis & brutis furdior homo, sed etiam ipso dæmone obstinatio ut obtemperet Deo. Patet hoc ex *Luca cap. 11*, ubi dicitur. *Cum Christus eiecisset dæmonium, locutus est mutus: Quidam autem dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum eiecit dæmonia.* Dæmon obedit, & egreditur, *Pharisæi* blasphemant, & nolunt credere.

Hinc toties, potissimum contra *Iudeos*, omnesque ejusmodi homines, exclamavit Deus: O generatio prava, populus duræ cervicis, exasperans Deum, rebelles, & increduli, ego abjiciam vos, quia vocem meam non vultis audire: Interea adhuc audetis clamare, Pax, Pax? & ego dico non est pax impiis: *Quis enim*, inquit *Iob Cap. 9*, restitit Deo, & pacem habuit? Restitit *Lucifer*, & cum tot millibus angelorum præcipitatus est in abyssum inferni: Restitit *Adam*, & eiectus est paradiso inter omnes misérias: Restitit *Coe*, *Dathan*, & *Abiron*, & terra illos vivos deglutiit: Restitit *Pharao*, & tandem cum toto exercitu, in mare demersus est.

Ideo clamat *David Psal. 94*. *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite, obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto, ubi me tentaverunt patres vestri, viderunt opera mea, & tamen non cognoverunt vias meas, propterea juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam.* Qui ejusmodi verbis ac minis non excitatur, non dormit, sed mortuus est.

DISCURSUS XV:

De octava & nona plaga locustarum, & tenebrarum:

Iam septima plaga grandinis, fulgurum, ac tonitruorum cessaverat, quando *Pharaone* persistente in pertinacia sua, successit octava, quam ita describit Scriptura: *Introjerunt Moyses & Aaron, missi à Deo, ad Pharaonem, & dixerunt ei: Hec dicit Dominus Deus Hebræorum: Usquequo non vis subjici mihi? dimitte populum meum ut sacrificet mihi: Sin autem resistis, & non vis dimittere eum: Ecce inducam cras locustam in fines tuos, ut comedatur quod residuum fuerit grandini, corrodes.*